

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації**

Войта Олексія Сергійовича

**на тему «Стратегічні вектори розвитку ринку органічної харчової
продукції в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії за
спеціальністю 051 «Економіка»**

1. Актуальність теми дослідження.

Сучасні умови економічного розвитку, що характеризуються посиленням пріоритетності збалансованого виробництва і споживання, переходом на шлях сталого розвитку та збереження екологічної цілісності екосистем, вимагають активного розвитку органічного виробництва, яке є одним з найбільш перспективних напрямків використання наявного земельного та природного потенціалу України.

Виробництво органічної харчової продукції отримало нові стимули за останні роки ведення господарської діяльності у зв'язку із новими світовими тенденціями на ринку продовольства, змінами у стандартах здорового харчування і способу життя та глобальними орієнтирами сталого розвитку. Україна характеризується сприятливими умовами для масового поширення виробництва органічної агропродовольчої продукції. Такі умови підсилюються тим фактом, що за стагнаційний період АПК, який припав на кінець минулого століття, із загального обороту земель сільськогосподарського призначення вивільнилися площі, на яких тривалий період не використовувалися пестициди, синтетичні мінеральні добрива тощо.

2. Зв'язок роботи з науковим програмами, планами, темами.

Результати дослідження, запропоновані та систематизовані теоретико-методологічні положення й висновки дисертаційного дослідження відповідають Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського Міністерства освіти і науки України за темою «Трансформація національної економіки в контексті реалізації євроінтеграційної стратегії» (номер державної реєстрації 0118U003975), у межах яких автором розроблено методичні підходи до формування стратегії розвитку органічного виробництва, що ґрунтуються ґрунтуються на застосуванні інструментарію кластерного та рейтингового аналізу регіонів на основі їх потенціалу у сфері виробництва органічної продукції, де автором запропоновано обґрунтовано орієнтовну структурну модель стратегії розвитку ринку органічної продукції.

3. Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є формування теоретико-методичних і прикладних засад стратегічного розвитку ринку органічної харчової продукції в Україні, що дозволяє оптимізувати процеси розробки національних, регіональних та галузевих стратегій соціально-економічного розвитку.

Для досягнення мети поставлені й виконані наступні завдання:

- розкрити наукові підходи до стратегічного розвитку виробництва органічної харчової продукції;
- проаналізувати сучасний стан ринків аграрної та продовольчої продукції України;
- дослідити тенденції та розробити економічним механізмом стимулювання розвитку ринку органічної харчової продукції;
- дослідити кореляційні залежності основних характеристик ринку органічної продукції;
- обґрунтувати методичні підходи до розроблення стратегії розвитку органічного виробництва у регіонах;
- запропонувати наукові підходи до визначення та оцінки потенціалу регіонів України у сфері виробництва органічної продукції як передумови для обґрунтування відповідної спеціалізації аграрного виробництва в умовах сталого розвитку;
- уточнити поняття стратегії розвитку ринку органічної продукції, визначити її роль у стратегії сталого розвитку національної економіки;
- систематизувати та дати характеристику основних підсистем забезпечення стратегічного розвитку органічного ринку в Україні.

Об'єктом дослідження є процеси стратегічного управління розвитком ринку органічної харчової продукції.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні основи, методичні підходи та науково-практичні рекомендації щодо стратегічного управління розвитком ринку органічної харчової продукції.

4. Наукова новизна результатів дисертації

У дисертаційній роботі викладено теоретико-методичні засади і практичні рекомендації щодо стратегічних векторів розвитку ринку органічної харчової продукції в Україні. Наукові результати дослідження орієнтовані на розроблення стратегічних орієнтирів розвитку ринку органічної харчової продукції в Україні. Найбільш важливими науковими результатами, що характеризуються новизною, є наступні положення:

удосконалено:

- економічний механізм стимулювання розвитку ринку органічної харчової продукції, який на відміну від попередніх враховує тенденції та причини стримування розвитку ринку органічної харчової продукції України і характеризується як інтегральна система взаємодії суб'єктів господарювання на ринку органічної харчової продукції разом із логістично-складським господарством та аграрним органічним ринком на основі нормативно-правового забезпечення та інституціональних утворень (кластерів, кооперативів, асоціацій), яка володіє певними методами (фіскальні, бюджетні, консультативно-інформаційні, майнові), використовує характерні інструменти («справедлива ціна», інвестиції, інновації, підвищення рівня поінформованості стосовно доцільності виробництва та споживання органічної продукції), дотримується встановлених принципів (відповідність потребам теперішнього і майбутнього поколінь, збалансованість використання та відновлення природних ресурсів,

компетентність, ефективність співпраці, відповідальність, надійність та об'єктивність) й відповідає цілям сталого розвитку;

- методичні підходи до формування стратегії розвитку органічного виробництва, що на відміну від існуючих, ґрунтуються на застосуванні інструментарію кластерного та рейтингового аналізу регіонів на основі їх потенціалу у сфері виробництва органічної продукції і передбачають відповідний алгоритм оцінювання, математичний інструментарій та передбачають пропонувані рішення за всіма варіантами даних багатовимірної матриці стратегічних альтернатив, отриманих у процесі розрахунків;

- наукові підходи до визначення поняття «потенціал регіону у сфері виробництва органічної продукції», що на відміну від відомих трактується як сукупність ресурсів, досвіду а також екологічних умов, що формують комплексну базу розвитку органічного типу господарювання в агропродовольчій сфері, забезпечують конкурентні переваги виробникам органічної продукції у даному регіоні як альтернативи інтенсивному типу сільського господарства. Для оцінювання відповідного потенціалу територій запропоновано систему показників, що ідентифікують ресурси (ресурсний потенціал), екологічні умови (екологічний потенціал) та досвід (діловий потенціал) а також індикаторів їх оцінки з урахуванням доступних даних з відкритих джерел. Такий підхід є актуальним також у для оцінювання окремих територій та ОТГ з позиції впровадження відповідних проектів переходу з інтенсивного до органічного виробництва, залучення інвестицій, грантів та різних форм державної підтримки у тому числі при обґрунтуванні СМАРТ-спеціалізації;

- економічну сутність, роль та обґрунтовано орієнтовну структурну модель стратегії розвитку ринку органічної продукції під якою запропоновано розуміти інтегровану стратегію досягнення цілей сталого розвитку агропромислового комплексу на основі державного сприяння формуванню, реалізації та відтворення повного циклу агропродовольчого виробництва органічної продукції із урахуванням власного природного, трудового, наукового та економічного потенціалу регіонів України а також затверджених екологічних стандартів, що відповідають основним нормам, прийнятим у країнах ЄС;

набули подальшого розвитку:

- методи та інструментарій оцінювання ефективності виробництва харчової продукції, що враховують як соціальну, економічну, екологічну, технологічну, енергетичну складову, що дають підставу для формування концептуально-стратегічних засад розвитку ринку органічної продукції;

- дослідження сучасного стану агропродовольчої сфери України, результати яких враховують внутрішній потенціал та зовнішньоекономічну діяльність держави і дають можливість конкретизувати основні вектори державної підтримки, серед яких: органічне виробництво, вирощування нішевих культур, картоплярство тощо;

- виявлені кореляційні залежності основних характеристик ринку органічної продукції, які на відміну від попередніх, враховують стимулюючі

фактори розвитку органічного ринку України та дають можливість визначити першочергові завдання для уряду України, органів місцевої влади та самоврядування стосовно популяризації органічного способу господарювання та життєдіяльності й підвищення рівня поінформованості населення в даному напрямі;

- систематизовано та надано характеристику основних підсистем (інституційного, фінансового, інформаційного, ресурсного й інфраструктурного та кадрового) забезпечення стратегічного розвитку органічного ринку в Україні із врахуванням поточного стану, факторів їх формування, що дозволило оцінити вплив на суб'єктів агропродовольчого бізнесу у сфері органіки та наслідки для галузі в цілому.

5. Теоретичне та практичне значення результатів дисертації

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості застосування сформульованих практичних рекомендацій щодо стратегічного розвитку ринку органічної харчової продукції в Україні.

Вищевказані рекомендації використовуються у практичній діяльності Регіонального фонду підтримки підприємництва в Миколаївській області (довідка № 16/70 від 15.02.2019р.), Миколаївським обласним фондом розвитку і підтримки громадських ініціатив (довідка №60 від 14.02.2020р.). Пропозиції практичного характеру впроваджено в діяльності ПрАТ «Оберіг» (довідка №26 від 16.06.2021р.).

6. Використання результатів роботи. Основні матеріали дисертації викладено:

– *«Трансформація націоналізації економіки в контексті реалізації євроінтеграційної стратегії (м. Миколаїв, 27 грудня 2019);*

– *Проблеми розвитку регіонів: промислові і економічні аспекти (м. Первомайськ, 28 травня 2020 р.).*

7. Особиста участь автора полягає в одержанні наукових та практичних результатів, що викладені в дисертаційній роботі, в аналізі та пошуку літературних джерел інформації, розробці наукової гіпотези та методики наукових досліджень, оформленні та узагальненні роботи, участі у виконанні аналітичної частини, аналізі та обґрунтуванні отриманих результатів, формулюванні висновків і рекомендацій, підготовці отриманих матеріалів до публікацій та оприлюднення даних, щодо наукового дослідження відповідно до плану та теми дисертаційної роботи.

Всі наукові результати, викладені в дисертації належать автору особисто. З наукових публікацій, що у співавторстві, використані лише ті матеріали, які є результатом особистої праці здобувача. Робота не містить матеріалів кандидатської дисертації.

8. Перелік публікацій за темою дисертації із зазначенням особистого внеску здобувача.

За результатами дисертаційного дослідження опубліковано 7 наукових праць загальним обсягом 4,48 друк. арк., з яких особисто автору належить 3,36 друк. арк., у тому числі: 1 стаття у наукометричній базі Web of Science; 1

– у закордонному науковому виданні; 3 статі у наукових фахових виданнях, які включені до міжнародних наукометричних баз; 2 – у матеріалах науково-практичних конференцій.

Список публікацій здобувача за темою дисертації, які відповідають вимогам п.11 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 167 від 06 березня 2019 року:

Статті у наукових фахових виданнях України, у виданнях України, які включено до міжнародних наукометричних баз:

1. Войт О.С. Економічна оцінка сучасного стану ринків аграрної та продовольчої продукції України. *Український журнал прикладної економіки*. 2021. № 2. С. 250-260. (*Index Copernicus, WorldCat, Google Scholar, Windows Live Academic, ResearchBible, Open Academic Journals Index, CiteFactor, InfoBase*) (0,88 друк. арк.).

2. Войт О.С. Концептуальні основи виробництва органічної харчової продукції. *Український журнал прикладної економіки*. 2021. № 3. С. 121-131. (*Index Copernicus, WorldCat, Google Scholar, Windows Live Academic, ResearchBible, Open Academic Journals Index, CiteFactor, InfoBase*) (0,88 друк. арк.).

3. Іртищева І.О., Войт О.С. Стратегічні напрями розвитку органічної харчової продукції: теоретичні підходи. *Вісник ХНАУ*. 2021. № 2. Том. С. 188-200. *Входить до наукометричних баз реферування та індексування: Index Copernicus International (ICI), Google Академія; Cite Factor Academic Scientific Journals; Academic Resource Index Research Bib* (0,62 друк. арк.; особистий внесок: визначення стратегічних напрямів розвитку органічної харчової продукції – 0,40 друк. арк.)

Статті в закордонних виданнях, що включені до наукометричних баз Scopus і Web of Science:

4. Irtysheva, I., Stehnei, M., Popadynets, N., Ishchenko, O., Voit, O. Business process management in the food industry under the conditions of economic transformations. *Management Science Letters*. 2020. 10(14). pp. 3243–3252 *Входить до наукометричних баз реферування та індексування: ESCI (Clarivate Analytics), Scopus, ULRICHES, Chemical, Abstract, EBSCO, UGC (University Grants Commission of India), Indexcopernicus, Directory of Open Access* (0,62 друк. арк., особистий внесок: аналіз виробництва органічної харчової продукції – 0,30 друк. арк.).

Статті в закордонних виданнях

5. Voit O.S. at el. Organizational management mechanisms of activation of investment innovation processes at micro- and macrolevels. *PERSPECTIVES – JOURNAL ON ECONOMIC ISSUES*. 2019. No 2. pp. 29-38 (0,88 друк. арк.,

особистий внесок: стратегічні імперативи виробництва органічної харчової продукції – 0,30 друк. арк.).

Матеріали конференцій:

6. Войт О.С. Організаційно-управлінські процеси в сфері органічного агропродовольчого виробництва. *Трансформація націоналізації економіки в контексті реалізації євроінтеграційної стратегії*: матеріали III Міжнародна науково-практична конференція (м. Миколаїв, 27 грудня 2019). Миколаїв: ФОБ Головка О.А., 2019. С.54 -56. (0,30 д.а.)

7. Войт О.С. Економічна сутність органічного виробництва *Проблеми розвитку регіонів: промислові і економічні аспекти*: матеріали Всеукр. наук.–практ. конф., присвяченої 100–річчю Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова (м. Первомайськ, 28 травня 2020 р.). Первомайськ: ПФ НУК, 2020. С. 240-243. (0,3 д.а.)

9. Структура та обсяг дисертації. Структура складається з вступу, трьох розділів, що охоплюють вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 205 сторінок. Основний зміст роботи викладено на 150 сторінці. Дисертація містить 36 рисунків, 30 таблиць та 3 додатків. Список використаних джерел містить 110 найменувань, розміщених на 10 сторінках.

10. Оцінка мови і стилю дисертації. Дисертаційна робота Войт О.С. написана грамотною українською мовою, має змістовну цілісність, послідовність та завершеність. Стиль викладання матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі.

11. Ступінь наукової зрілості Войта О.С.

Під час виконання дисертаційної роботи за час навчання в аспірантурі Войта О.С. проявив високий рівень наукової підготовки, вміння поставити задачу, окреслити шляхи її вирішення та практичного втілення Войт О.С. володіє сучасними методами експериментальних досліджень, характеризується високою працездатністю, ініціативністю та наполегливістю.

ВВАЖАТИ, що дисертаційна робота Войта Олексія Сергійовича на тему: «Стратегічні вектори розвитку ринку органічної харчової продукції України», яка подана на здобуття ступеня доктора філософії, зі спеціальності 051 «Економіка» за актуальністю, ступенем новизни, науковим рівнем та практичною цінністю, змістом та оформленням повністю відповідає п.9,10, 11 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. №167 та напрямку наукового дослідження освітньо-наукової програми Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського.

РЕКОМЕНДУВАТИ дисертаційну роботу на тему: «Стратегічні вектори розвитку ринку органічної харчової продукції в Україні», подану Войта Олексій Сергійовича на здобуття ступеня доктора філософії, до захисту у разовій спеціалізованій раді за спеціальністю 051 «Економіка»

Рецензенти:

Доктор економічних наук, доцент, декан факультету механіко-математичного національного університету імені В. О. Сухомлинського

Олена ГУРІНА

Кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів та обліку національного університету імені В. О. Сухомлинського

Наталія ДАНИК

ВЛАСНОРУЧНИЙ ПІДПИС
Гуріної О.В.
 ЗАСВІДЧУЮ
 Нач. відділу кадрів МНУ
 імені В.О.Сухомлинського
 Дата 28.11.2024р.

ВЛАСНОРУЧНИЙ ПІДПИС
Даник Н.В.
 ЗАСВІДЧУЮ
 Нач. відділу кадрів МНУ
 імені В.О.Сухомлинського
 Дата 28.11.2024р.